

Nowa twarz Izraela

Autor tekstu: **Uri Huppert**

Dnia 8 października roku 2013 w Jerozolimie zmarł rabin. Zgodnie z obowiązującą w judaizmie zasadą, pochówek odbył się tego samego dnia. Pogrzeb stał się największą demonstracją w dziejach Izraela. Spontanicznie ulice stolicy Izraela zapełniały się tłumami brodatych mężczyzn w czarnych kapeluszach i kapotach. Komunikacja miejska – tramwaje, autobusy i samochody wstrzymały ruch. Na ekranach telewizyjnych ukazało się nieskończone morze czarnych kapeluszy i jarmulek. Policja oceniła, że w pogrzebie uczestniczyło 850.000 ortodoksyjnych mężczyzn. O ile wziąć pod uwagę fakt, że kobiety, ze względów rytualnych, nie brały udziału w tej masowej, spontanicznej cmentarnej procesji, należy ocenić identyfikujących się ze zmarłym rabinem na 1,5 miliona obywateli Izraela (na 8 milionów mieszkańców). Dla porównania w wielkich demonstracjach antyrządowych, popartych przez związki zawodowe, które miały miejsce w Tel Awiwie w 2011 roku, uczestniczyło około pół miliona demonstrantów (łącznie z kobietami i zaangażowaną społecznie młodzieżą).

Należy zauważyć, że demonstracja z roku 2011 została zorganizowana tak, że uczestników z prowincji przywoziły autobusy. Z drugiej strony demonstracja pogrzebowa była jednoznacznie spontaniczna. Uczestnicy pogrzebu stawili się indywidualnie.

Rabin, który zmarł, Owadia Yossef, był starszkiem, który w chwili swojego odejścia miał 93 lata i zmarł w szpitalu. Wieść o jego śmierci rozeszła się błyskawicznie a mobilizacja tłumów była odruchem moralnego obowiązku. Owadia Yossef (1920-2013) urodził się w Bagdadzie, stolicy Iraku (w starożytnej Babilonii). Ojciec, kupiec, wyemigrował z rodziną do ówczesnej Palestyny, gdy Owadia miał zaledwie 3 lata.

Yossef od dziecka żył w atmosferze talmudycznej. Cywilizacja zachodnia była mu obca a z latami zaostrzała się jego wrogość do tak zwanej hellenizacji, która w oczach ortodoksji była odwiecznym wrogiem judaizmu. Rabin Yossef zasłynął wypowiedziami ksenofobicznymi i żywą nienawiścią do świeckiego sądownictwa i do kultury zachodniej. Trudno nie wspomnieć jego obraźliwych wypowiedzi: inkwizycja i Holokaust były karą bożą za grzechy i za sekularyzację Żydów europejskich; porażki wojska izraelskiego były karą za mobilizację kobiet lub nie przestrzegania świętości soboty; sędziowie Sądu Najwyższego są godni pogardy, bo nie przestrzegają koszerności. To jedynie niektóre „kwiatki” z leksykonu „jego świętobliwości, mędrca na skalę pokoleń”. Z biegiem lat, ten wyjątkowo pracowity talmudysta został mianowany głównym rabinem Żydów egipskich.

W Izraelu był głównym rabinem Tel Awiwu a u szczytu kariery został Naczelnym Rabinem Syjonu (w dwuosobowym rabinacie Izraela). Pozyskał uznanie w świeckim społeczeństwie odważnymi decyzjami dotyczącymi Karaimów, izraelitów abisyńskich i wdów po zaginionych żołnierzach Wojny Październikowej 1973. Konceptualnie należał do tzw. sekty przeciwników chasydyzmu. Tu, czując się odepchnięty, zaznał rozczarowania jako Żyd orientalny. Zbliżył się do tradycyjnie nastawionych Żydów pochodzących z imigracji z Maroka i utworzył ortodoksyjną partię Żydów orientalnych pod nazwą „Szas”.

Tu rozpoczęła się jego wielka kariera jako przywódcy religijnego orientального proletariatu w walce z syjonistycznym (tradycyjnie świeckim, zeuropeizowanym) establishmentem izraelskim. Dzięki sprytnym mechanizmom u boku prawicowych rządów Menachema Begin i „Bibi” Netaniahu, którzy hojnie finansowo z kasy państwowej poparli „Szas”, by osłabić tzw. „lewicę” fundatorów Izraela, Owadia Yossef dokonał klerikalizacji Żydów marokańskich i stał się patronem „dyskryminowanych” Żydów orientalnych i ostoją elektorálną prawicy.

Bez wątpienia zmienił on demografię Izraela, stworzył fundamentalistyczną, religijną, orientalną społeczność.

W wyborach 2012 roku doszło do niespodziewanego zwycięstwa świeckiego stronnictwa „Yesh Atid” (19 mandatów w 120 mandatowym parlamencie — Knesset), który odsunął od władzy „Szas” i inne ultrareligijne partie, wzmacniając jednak tzw. „Żydowski Dom” — Narodową Partię Religijną o ideologii skrajnie fundamentalistycznej, uzurpującej prawa do kolonizacji terenów Autonomii Palestyńskiej.

Śmierć Owadii Yossefa i niewiadomy kierunek polityczny jego spadkodawców oraz nacisk Stanów Zjednoczonych na rozwiązanie konfliktu palestyńskiego są, na dzień pisania tych słów, nierozwiązaną zagadką.

Bez wątpienia świecka, szybko zmniejszająca się większość świeckich Izraelczyków „nagle” odkryła, oglądając w telewizji masy identyfikujące się ze zmarłym rabinem, że Izrael wszedł w fazę przyspieszonej kleryzacji zwiększających się mas, którym obce jest państwo prawa, tolerancja i racjonalizm.

W kontekście izraelskim, ten rosnący elektorat może zaważyć w politycznej strukturze państwa i o jego możliwościach rozwiązania konfliktów kulturowych i politycznych.

Z około trzydziestoletniej perspektywy, czyli od rewelacyjnego dojścia Menachema Begin do władzy jako siódmego premiera rządu izraelskiego w roku 1977 można dziś dojść do wniosku, że Begin swą błyskotliwą retoryką, doskonale wykorzystał konflikt społeczny i zacofanie kulturalne Żydów orientalnych, a w szczególności imigrantów z afrykańskiego Maroka (szczególnie nowo osiadłych Żydów marokańskich), a zmarły w 2013 r. rabin Owadia Yossef, umiejętnie przygarnął ich i na tym orientalnym, zabobonnym proletariacie zbudował i zdominował religijną — ortodoksyjną i z dnia na dzień powiększającą się demograficznie formację polityczną „Szas”, która stała się bez wątpienia znaczącą siłą polityczną w Izraelu.

Res Humana, Nr 6/127, 2013.

Uri Huppert

Wybitny prawnik izraelski; pochodzi z Polski, której jest wielkim przyjacielem. Urodzony w 1933 w Bielsku-Białej, syn adwokata, legionisty, kapitana Wojska Polskiego, zamordowanego przez Niemców w 1942 r. W czasie wojny ukrywany w willi żołnierza AK, Mariana Gołębiewskiego. Po wojnie wraz z matką prowadził we Wrocławiu sklep Uniwersum. Po zdaniu polskiej matury w 1950 r. wraz z matką wyemigrował do Izraela. Ukończywszy studia prawnicze na Uniwersytecie Hebrajskim w Jerozolimie, pełnił ważne funkcje w izraelskiej administracji państwowej. Był m.in. doradcą ministra turystyki i rozwoju. Obronił pracę doktorską na Uniwersytecie Warszawskim na wydziale politologii. Był deputowanym na 35 Kongres Syjonistyczny. W 1973 r. został radnym miasta Jerozolimy. Przez wiele lat był przewodniczącym Ligi do Walki z Przymusem Religijnym, z ramienia której występował w wielu procesach związanych z nietolerancją religijną. Jest komentatorem BBC w języku polskim na Bliskim Wschodzie. Od 1961 prowadzi kancelarię adwokacką w Jerozolimie. Po roku 1989 regularnie odwiedza Polskę. Publikował m.in. w Gazecie Wyborczej i Midraszu. Jest zaangażowany w rozwój relacji polsko-izraelskich. Wykładał na wielu polskich uczelniach i na Uniwersytecie w Cleveland w Ohio, USA. Jego książki ukazywały się w języku hebrajskim, polskim i angielskim, m.in. Izrael. Rabini i heretycy (1992), Izrael na rozdrożu (2001), Podróż do źródeł pamięci (2004), Izrael w cieniu fundamentalizmów (2007).

[Strona www autora](#)

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 06-12-2013)

Oryginał. (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,9475>)

Contents Copyright © 2000-2012 Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2012 Michał Przech

Właścicielem portalu Racjonalista.pl jest Fundacja Wolnej Myśli.

Autorem portalu jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tego portalu i jakiegokolwiek jego części.

Wszystkie elementy tego portalu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tego portalu oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tego portalu i nie korzystać z jego zasobów.

Informacje zawarte na tym portalu przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów portalu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na portalu. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki prezentuje.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych portalu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl